

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

STEFANOVITS PÁL: **Magyarország talajai.** Akadémiai Kiadó, Budapest, 1956.
Ára: 60,— Ft.

Szerző a nagymúltú magyar talajtani tudományunk területén dolgozó mai fiatal élgárdának egyik legkiválóbb képviselője. Legjellemzőbb sajátossága, ami ebben a most kiadott munkájában is mindenütt megnyilvánul: szakmaszeretet, a szebb és jobb jövőért való munkálkodás, széleskörű, alapos elméleti és gyakorlati ismeret, kritikai szemlélet és állásfoglalás, dialektikus materialista szemlélet, logikus felépítés és végül a gyakorlat érdekeinek, a tudomány gyakorlati felhasználhatóságának állandó szem előtt tartása.

A könyv a talajt, a nagy orosz talajtantudós, Dokucsajev iskolája és hazai talajtani tudományunk kimagasló képviselője, Sigmund E. szellemének folytatásaként, dinamikus szemléletben tárja elénk. Szerző öt főcím alatt foglalja össze mondani-valóját és ismerteti meg a talajjal, amellyel: „Életünk és általában minden élet a földön, keletkezésétől megszűntéig szoros kapcsolatban áll.”

Az *első főcím* alatt a magyar talajtani történetével foglalkozik. Történeti szemléletben mutatja be a magyar talajtani tudomány fejlődését, szorosan beleillesztve a vele kapcsolatos tudományok és ismeretek fejlődésébe, a társadalmi, politikai és gazdasági adottságokba. Megismerkedünk a mindig fejlett magyar talajtani tudomány legnevesebb képviselőivel, Tessedik Sámueltól a talajtani előfutárjától, a talajtani tudatos művelőjéig, Sigmund Elekig. Pillanatképet kapunk a talajtani felszabadulás utáni gyors fejlődéséről, amelyet a biológiai szemlélet teljes győzelme jellemez és a legfontosabb célkitűzésekről, amelyeket a szocialista mezőgazdaság termelékenységének emelése érdekében kell elvégezni.

A *második főcím* a talajképződéssel foglalkozik. A talaj kialakulása hosszú fejlődés eredménye és legjellemzőbb vonása: termékenység, vagyis az a sajátossága, hogy a benne, vagy rajta élő szervezetnek milyen mértékben tudja ellátni anyagcseréjét, amelynek egyik szakasza a talajjal kapcsolatos, s ezért megszabja az élő szervezet szervesanyag-termelését is. A talajképződés évmilliók alatt ment végbe mai állapotáig és fejlődése szoros kölcsönhatásban van a talajképződésre ható természeti tényezőkkel. A talajképződéssel kapcsolatos tényezőket: geológiai, éghajlati, domborzati, biotikus csoportokba sorolva és figyelembevéve a talajok korát, a szerző egyenként veszi sorba és mutatja be kölcsönhatásukat a talajképződésben, hangsúlyozva azonban, hogy a talaj az összes hatótényezők közös eredőjeként alakult ki. Nem lehet tehát egy tényezőt sem különválasztva tárgyalni, sem fontossági sorrendet állítani közöttük, mert mind egyenértékű hatótényezők, s egyik-másik túlsúlya csak helyileg és időszakosan jelentkezhet.

Ezután tér rá a szerző a *harmadik főcím* alatt hazánk legfontosabb talajtípusainak részletes ismertetésére. A munkának ez a rész a központja és számunkra is ez a legfontosabb. Talajtípus alatt a szerző mindig genetikai típust ért, azaz a talajnak a vizsgálat időpontjában megmutatózó fejlődési állapotát, ami az előző címben ismertetett hatótényezők együttes működésének eredője. Visszatükrözi azonban az emberi munka okozta változásokat is, végső fokon tehát a talaj termékenységét, termelő-képességét. Eppen ezért a genetikai típus, vagy talajtípus magában hordozza a talaj múltját, jelenét és jövőjét. A talajtípust nem lehet, mint eddig vélték, tisztán morfológiai bélyegek alapján jellemezni, mert a morfológiai kép a talajtípusnak csak egyik jellemzője. Ebben a fogalmazásban a szerző a talajtípusokat hat csoportba foglalja, 1. vázталajok, 2. erdőtalajok, 3. réti talajok, 4. mezősegi talajok, 5. szikések, 6. láp-talajok s ezeken belül 18 talajtípust ismerteti, egyenként felsorolva jellemző tulajdonságaikat. Noha az osztályozást tudományos rendszerezés alapján végzi, miáltal az egymás mellett lévő talajtípusok genetikai kapcsolatai világosan kitűnnek, osztályozása elsősorban a gyakorlat számára készült, vagyis egyszerű és áttekinthető, amire szerző elsősorban törekedett.

Az egyes talajtípusoknak hazánkban való elterjedésével, egymáshoz való viszonyával és keletkezésük fontosabb vonásaival, a *negyedik főcím foglalkozik.* Ezt a szerző az általa már korábban kialakított talajtájakon belül mutatja be. A talajtájak elhatárolására ugyanis éppen a talajtípusok adnak lehetőséget, mivel egy tájon belül nagy részben azonos talajtípust találunk, vagy ha többet, akkor ezek elhelyezkedésének törvényszerűségei a tájon belül azonosak. Ez érthető, hiszen a talajviszonyok kialakulása a második főcímekben ismertetett geológiai, éghajlati és biológiai tényezők összhatását tükrözi, s így azonos összhatás, azonos talajtípust alakít ki. Hazánk terü-

letet szerző 35 talajtájról osztja és az egyes talajtípusokat sorban, részletesen ismerteti. Ez a főcím az erdőterületek talajtípusaival is részletesen foglalkozik az egyes talajtípusok belső, kapcsolatban a rajtuk álló faállományokkal.

Végül az *ötödik főcím* alatt *Mattyasovszky J.* hazánk talajeróziójának, talajlepusztulásának az emberi gazdálkodás nyomán fellépő ún. gyorsított erózió megnyilvánulási formáiról ad rövid áttekintést. Mivel a geológiai eróziót a szerző a talajok kialakulásánál ismertette, ezért itt csak a gyorsított erózió megnyilvánulási formáit mutatja be fontossági sorrendben. Röviden szól a talaj tulajdonságának hatásáról az erózióra és a növénytakaró védő szerepéről a lepusztulással szemben. Végül az erózió területi megoszlása után a védekezés komplex alkalmazásának módjairól ad vázlatot.

A könyvet 56 szemléltető ábra, 30 színes, főleg talajtípust bemutató, eredeti fényképfelvétel és 5 melléklet egészíti ki. Az 5 melléklet közül Magyarország színes átnézeti talajtípus térképe kiváló, általános tájékozódást nyújt a talajtípusok megoszlásáról hazánkban. A könyv külső és belső kiállítása, nyomdatechnikája izlées és méltó e fontos, alapozó munkához.

Stefanovits Pál könyve az erdőgazdálkodás területén dolgozó gyakorlati szakemberek és tudományos kutatók számára is nagyértékű a termőhelyi adottságok talajtani vonatkozásainak egységes felismeréséhez. De különösen az erdőrendezés számára nélkülözhetetlen, mivel hazánk talajtípusainak ismeretében egységes talajmegjelölést tudunk a jövőben alkalmazni — ami sajnos ezideig nem volt meg a talaj leírásában, éppen annak legfontosabb jellemzője: termékenységének megállapítása tekintetében. Ennek felhasználása céltudatosabbá teszi az erdőtelepítés és erdőművelés szakembereinek munkáját és feltétlenül a többtermelést segíti elő.

Ezért melegen ajánlom minden szakember számára ennek a munkának beható tanulmányozását.

Nemky Ernő

EGYESÜLETI HÍREK

Az Egyesület elnöksége június 25-én ülést tartott. *Kutasz* Viktor főtitkár beszámolt az Egyesület első félévi munkájáról. Megállapította, hogy a központi bizottságok vezetői nem támaszkodnak kellően a bizottságok kollektív munkájára, nem mozgósították a bizottságok tagjait a feladatok megvalósítására. Szépen fejlődtek azonban a központi szakcsoportok, amelyek közül különösen jó munkát végzett a *fásítási szakcsoport*, az *erdőfeltárási szakcsoport* és a *gépesítési szakcsoport*. A *szállalóerdő szakcsoport* is elvégezte a maga elé tűzött feladatokat, a vállalt kísérleteit ki is bővítette. Az *erdőkémiai szakcsoport* a bekövetkezett személyi változások folytán működését beszüntette.

Kiemelte *AZ ERDŐ szerkesztő bizottságának munkáját*, milyen odaadóan és lelkesen foglalkozott a lap fejlesztésével. Beszámolt továbbá a főtitkár a központi szakmai továbbképző előadásokról, ezeket az Egyesület a Főigazgatóság párt-szervezete és a szakszervezet közreműködésével szervezte. Az előadások fontos, közérdekű erdőgazdasági kérdésekkel foglalkoztak. Az előadások látogatottságából, a hozzászólásokból megállapítható, hogy a tagság szívesen és érdeklődéssel vett részt, és a kialakult viták igen ter-

mékenyek voltak. Az előadások anyagát az Egyesület eljuttatta vidéki csoportjaihoz, azokat a beérkezett jelentések szerint ismertették és a tagság a felvetett kérdéseket behatóan megvitatta. A félév folyamán Budapesten 7, a vidéki csoportoknál pedig 125 előadást tartottak.

A *vidéki csoportok* munkájával kapcsolatban a főtitkár megállapította, hogy határozott fejlődés tapasztalható, ami annak az eredménye, hogy a szervezési bizottságnak az erdőgazdaságokat látogató tagjai közvetlenül foglalkoztak a vidéki csoportokkal. Sajnálattal állapította meg, hogy egyes csoportok, mint pl. a kaposvári és keszthelyi még mindig nem szervezték meg tagságukat. Ezekkel a beszervezetlen csoportokkal a szervező bizottságnak még erőteljesebben kell foglalkoznia, szükséges az is, hogy az intéző bizottság az elmúlt évi módszerekhez hasonlóan folytassa a vidéki csoportok beszámoltatását.

Jelentős munkát végzett az intéző bizottság a második ötéves terv irányelveivel kapcsolatban a javaslatok megvitatásával és összeállításával. Az Egyesület széles körben mozgósította a vidéki csoportjait, s ezek javaslataikat eljuttatták az Egyesülethez. A javaslatokat az intéző bizottság kiértékelte és az Egyesület javaslataival kiegészítve eljuttatta a Párt-